



Nefndasvið Alþingis  
b.t. efnahags- og viðskiptanefndar  
Austurstræti 8-10  
150 Reykjavík  
nefnadasvid@althingi.is

Reykjavík, 25. mars 2024

**Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um ársreikninga, nr. 3/2006 (stærðarmörk og endurskoðun ársreikninga), 536. mál**

Samtök atvinnulífsins, (SA, samtökin) vísa til tölvupósts efnahags- og viðskiptanefndar frá 11. mars þar sem óskað var umsagnar samtakanna um ofangreint mál. Frumvarpið felur í sér uppfærslu á stærðarmörkum örfyrirtækja samkvæmt ársreikningalögum nr. 3/2006 og lagt er til að viðmið um heildareign, hreina veltu og meðalfjölda ársverka örfélaga hækki í samræmi við ársreikningatilskipun ESB 20103/34. Jafnframt eru lagðar til breytingar á viðmiðunarmörkum lítilla, meðalstórra og stórra félaga og samstæðna.

SA fagna frumvarpinu og undirstrika mikilvægi þess að undið sé ofan af gullhúðun þeirri sem átt hefur sér stað við innleiðingu á regluverki ESB sem komið hefur niður á samkeppnishæfni Íslands. Samtökin styðja að frumvarpið verði að lögum.

Rétt er að vekja athygli nefndarinnar á umsögn samtakanna frá árinu 2020 um 447. mál á 150. lögjafarþingi þar sem fjallað var um hugtakið „ársverk“ í 3. tl. 1. mgr. 2. gr. ársreikningalögum. Hugtakið er skilgreint þannig að það jafngildi vinnuframlagi eins manns í fullu starfi í eitt ár. Vinna þeirra sem ekki störfuðu allt árið, vinna þeirra sem voru í hlutastarfi, óháð tímalengd, og vinna árstíðabundinna starfsmanna reiknast sem brot af ársverki. Rekstraraðilum ber að upplýsa um fjölda ársverka í skattframtali, sbr. 58. gr. ársreikningalaga., en samkvæmt upplýsingum frá Hagstofu Íslands eru skil á þessum upplýsingum ófullnægjandi og gefa þær því skakka mynd af vinnuafli rekstraraðila. Hagstofan getur því ekki unnið talnaefni um vinnumarkaðinn byggt á þessari skráningu. Hagstofan býr auk þess ekki yfir gögnum til þess að reikna út ársverk fyrirtækja af neinni nákvæmni, þar sem upplýsingar um starfshlutfall og vinnutíma launamanna koma ekki fram í þeim skráum sem liggja til grundvallar talnaefni um starfsfólk á vinnumarkaði. Þær upplýsingar um ársverk fyrirtækja, sem skattframtöl krefjast af framteljendum, er því ekki unnt að sannprófa.

Mismiklar kröfur eru gerðar til fyrirtækja eftir stærð þeirra og refsingar, sektir og jafnvel fangelsi, liggja við brotum á ákvæðum laga þar sem stærð fyrirtækja skiptir máli. Í íslenskum lögum er þó ekki að finna samræmda skilgreiningu á stærð fyrirtækja út frá fjölda starfsmanna. Nokkur lög vísa þó til þeirrar skilgreiningar á ársverki sem er að finna í ársreikningalögum. Íslensk lög flokka fyrirtæki eftir stærð samkvæmt fjórum mælikvörðum, sem einkum snúa að vinnuafslnotkun þeirra. Þessir mælikvarðar eru fjöldi ársverka, fjöldi starfsmanna, fjöldi starfsmanna að jafnaði og fjöldi starfsmanna að jafnaði á ársgrundvelli. Að mati samtakanna er brýn þörf á skýrari almennri afmörkun á stærð fyrirtækja í lögum enda er sérstaklega mikilvægt að skilgreint sé með skýrum hætti í lögum hvernig stærð fyrirtækja er metin þannig að fyrirtækin sjálf og eftirlitsaðilar viti hvaða stærðarflokkum þau tilheyri og þar af leiðandi



hvaða kröfum þeim ber að fylgja. Í ársreikningalögum, eru t.a.m. mismunandi kvaðir lagðar á fyrirtæki eftir stærð þeirra.

Fjöldi starfsmanna sem starfa á heilu ári hjá rekstraraðila er töluvert meiri en meðalfjöldi starfsmanna sem byggist á 12 mælingum innan ársins. Mismunurinn stafar einkum af starfsmannaveltu, tímabundnum ráðningum og árstíðabundnum störfum. Hugtökin fjögur sem íslensk lög nota yfir starfsmannafjölda leiða því til mjög mismunandi tölulegra niðurstaðna.

Hin fjögur hugtök sem íslensk lög flokka fyrirtæki eftir eru ekki skilgreind tölfræðilega. SA hafa áður hvatt stjórnvöld til þess að skilgreina hugtökin nánar í lögum án þess að við því hafi verið brugðist. Sem dæmi um þann vanda sem blasir við fyrirtækjum má nefna lítið verslunarfyrirtæki með 15 stöðugildi sem á tilteknu ári greiðir 50 starfsmönnum laun vegna sumarafleysinga, jólavertíðar og óreglulegrar mönnunar á afgreiðslutíma utan hefðbundins dagvinnutíma. Á verslunina geta fallið margs konar skyldur og viðurlög eftir mismunandi lögum sem skilgreina talningu starfsmanna með mismunandi hætti. Ósamræmið skapar hættu á að fleiri rekstraraðilar taki á sig skyldur en upphaflega var markmiðið með lagasetningunni.

Uppruni stærðarflokkunar ársreikningalaga, er í löggjöf ESB, í tilskipun 2013/34/EU. Tilskipunin flokkar fyrirtæki eftir meðalfjölda starfsmanna á reikningsárinu (e. average number of employees during the financial year). Hvað í hugtakinu felst er ekki skilgreint í tilskipuninni. Í annarri tilskipun ESB, nr. 2009/38/EC sem var innleidd með lögum um evrópsk samstarfsráð í fyrirtækjum nr. 61/1999, miðast stærðarmörk fyrirtækja við meðalfjölda starfsmanna, að meðtöldum hlutastarfsmönnum, sem voru í starfi síðustu tvö ár og reiknast í samræmi við lög hvers lands eða viðtekna framkvæmd.<sup>1</sup> Í reglugerð framkvæmdastjórnarinnar (EB) nr. 250/2009 er fjöldi starfsmanna skilgreindur á þá leið að það séu þeir sem starfi í viðkomandi einingu auk þeirra sem vinni utan hennar en tilheyri henni og fái greidd laun þaðan. Meðtaldir eru starfsmenn í tímabundnu leyfi, hlutastarfsmenn, starfsþjálfunarnemar og þeir sem vinna hluta úr ári.<sup>2</sup> Eins og sjá má er því ekki fullt samræmi

---

<sup>1</sup> For the purposes of this Directive, the prescribed thresholds for the size of the workforce shall be based on the average number of employees, including part-time employees, employed during the previous two years calculated according to national legislation and/or practice. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1574690062318&uri=CELEX:32009L0038>

<sup>2</sup> The number of persons employed is defined as the total number of persons who work in the observation unit (inclusive of working proprietors, partners working regularly in the unit and unpaid family workers working regularly in the unit), as well as persons who work outside the unit who belong to it and are paid by it (e.g. sales representatives, delivery personnel, repair and maintenance teams). It includes persons absent for a short period (e.g. sick leave, paid leave or special leave), and also those on strike, but not those absent for an indefinite period. It also includes part-time workers who are regarded as such under the laws of the country concerned and who are on the pay-roll, as well as seasonal workers, apprentices and home workers on the pay-roll. The number of persons employed excludes manpower supplied to the unit by other enterprises, persons carrying out repair and maintenance work in the enquiry unit on behalf of other enterprises, as well as those on compulsory military service. Unpaid family workers refer to persons who live with the proprietor of the unit and work regularly for the unit, but do not have a contract of service and do not receive a fixed sum for the work they perform. This is limited to those persons who are not included on the payroll of another unit as their principal occupation. Note: In order to check the comparability of data, it is necessary to indicate whether voluntary workers have been included under this heading or not. The number of persons employed is a headcount and is measured as an annual average using at least data for each quarter of the year. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:086:0001:0169:en:PDF>



í þeim skilgreiningum á stærð fyrirtækja og fjölda starfsmanna sem miðað er við í Evrópulöggjöf.

Til þess að auka samræmi í íslenskri lagaframkvæmd og gera fyrirtækjum og eftirlitsaðilum kleift að uppfylla þær skyldur sem lagðar eru á þau leggja SA til að Alþingi setji lög með skilgreiningu á stærð rekstraraðila á grundvelli vinnuafslnotkunar. Þar yrði byggt á hugtakinu fjöldi starfsmanna að jafnaði á ársgrundvelli, eins og gert er í nokkrum gildandi lögum. Öðrum lögum þar sem stærð fyrirtækja er skilgreind með öðrum hætti, t.d. ársreikningalögum., yrði þá breytt til samræmis. SA leggja til eftirfarandi skilgreiningu á hugtakinu:

Fjöldi starfsmanna að jafnaði á ársgrundvelli: Meðalfjöldi starfsmanna rekstraraðila, óháð starfshlutfalli, sem fékk greidd laun á almanaksárinu. Starfsmenn í tímabundnu leyfi eða þeir sem vinna hluta úr ári auk starfsþjálfunarnema teljast með. Meðalfjöldi á ári reiknast sem meðaltal starfsmannafjölda hvers mánaðar.

Þá er lagt til að Hagstofu Íslands verði í sömu lögum falið að útbúa skrá árlega þar sem fram komi meðalfjöldi starfsmanna að jafnaði á ársgrundvelli hjá hverjum rekstraraðila og að eftirlitsaðilar hafi aðgang að skránni. Loks verði Hagstofunni falið að birta talnaefni þar sem rekstraraðilar eru flokkaðir eftir starfsmannafjölda, svo skilgreindum, og atvinnugreinum.

### **Virðingarfyllst,**

f.h. Samtaka atvinnulífsins

Heiðrún Björk Gísladóttir